

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи

«___» _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА»
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 – Соціологія
освітня програма «Соціальні технології»
спеціалізація _____
вид дисципліни за вибором
факультет соціологічний

2022/2023 навчальний рік

«Соціологічний аналіз українського суспільства»

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету

29 серпня 2022 року, протокол № 8

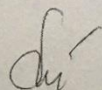
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Кутирьова Віра Ігорівна - кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри політичної соціології

Програму схвалено на засіданні кафедри соціології

Протокол № 15 від 14 червня 2022 року

В.о. завідувачки кафедри соціології

Людмила СОКУРЯНСЬКА

Програму погоджено з гарантом освітньої програми «Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

Гарант освітньої програми
«Соціально-політичні та
маркетингові дослідження»

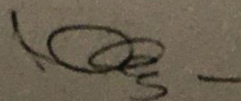

Олена МУРАДЯН

Програму погоджено з науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол № 10 від 21 червня 2022 року

Голова науково-методичної комісії

Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Соціологічний аналіз українського суспільства” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 054-Соціологія.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета дисципліни: сформувати у студентів знання про особливості соціальної структури українського суспільства, різних сфер його життєдіяльності, пояснення логіки соціальних змін і дослідження факторів, що їх обумовлюють, за допомогою звернення до теоретичних та прикладних надбань сучасних соціологів.

Сучасне українське суспільство, що часто аналізується в термінах перманентної кризи, військового конфлікту, політичного та економічного колапсу, зростаючих соціальних нерівностей та загроз, є тим простором, в якому кожний з нас вибудовує власні стратегії адаптації до соціальних реалій. Наскільки ці стратегії виявляться вдалими, залежить, в тому числі, від знання природи соціальних процесів та їх можливих наслідків для суспільства в цілому та окремої особистості; від розуміння тих ресурсів, володіючи якими можливо мінімізувати впливи різноманітних ризиків (економічних, політичних, екологічних, професійних, особистісних тощо). Дисципліна присвячена аналізу дослідницьких пошуків відомих вітчизняних і зарубіжних соціологів, найвідоміших дослідницьких центрів щодо стану та перспектив розвитку українського суспільства; розгляду специфіки методології та методики соціологічного дослідження українського суспільства та його складових; вдосконаленню знань та навичок самостійного проведення студентами прикладних та теоретико-прикладних досліджень.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- ознайомити студентів з дослідницькими пошуками відомих вітчизняних і зарубіжних соціологів, найвідоміших дослідницьких центрів щодо стану та перспектив розвитку українського суспільства;
- розкрити специфіку методології соціологічного дослідження українського суспільства та його складових;
- навчити студентів аналізувати результати соціологічних досліджень актуальних проблем українського суспільства у порівняльній перспективі;
- удосконалити знання та навички самостійного проведення студентами прикладних та теоретико-прикладних досліджень;
- проаналізувати можливості та обмеження застосування різних методів дослідження соціальних процесів та феноменів в українському контексті.

1.3. Кількість кредитів - 5

1.4. Загальна кількість годин –150 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	

12 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
26 год	4 год.
Лабораторні заняття	
-	год.
Самостійна робота	
112 год. у тому числі 2 контрольні роботи – по 5 год.	140 год. у тому числі 2 контрольні роботи – по 5 год
у тому числі індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, Освітнього стандарту спеціальності 054 – «Соціологія» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти (затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 05.01.2021 № 14), студенти повинні набути такі результати навчання.

У результаті вивчення цього курсу студент повинен **знати**:

- загальні принципи соціологічного аналізу українського суспільства в цілому, його окремих соціальних груп, спільнот, явищ;
- специфіку макро- та мікросоціологічних підходів до аналізу українського соціуму;
- основні методологічні підходи до аналізу закономірностей та тенденцій соціального розвитку українського суспільства;
- основних суб'єктів соціологічного аналізу українського суспільства, враховуючи як окремі персоналії, так і цілі дослідницькі центри та інститути;
- можливості застосування різних методів збору та обробки соціологічних даних для аналізу українського суспільства;
- правила оформлення наукових звітів (їх змістовної частини, довідково-ілюстративного матеріалу, статистичних даних тощо) та процедуру здачі звіту замовнику.

Вміти:

- аналізувати соціальну структуру українського суспільства, різні сфери його життєдіяльності;
- аналізувати та оцінювати соціальні явища і процеси, що відбуваються в українському суспільстві, за допомогою категоріально-понятійного апарату соціології, в контексті конкретних теоретико-методологічних підходів;
- здійснювати критичний аналіз теоретико-методологічних підходів до вивчення українського суспільства;
- проводити соціологічне дослідження починаючи з етапу створення творчого колективу, розробки програми дослідження до написання наукового звіту та його презентації;
- проводити первинний та вторинний аналіз результатів соціологічних досліджень;
- проводити аналіз емпіричних даних в контексті порівняльних досліджень;
- обґрунтовувати власну теоретико-методологічну позицію у контексті вивчення актуальних проблем українського суспільства.

Курс сприяє засвоєнню таких компетентностей, як:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні завдання та проблеми в галузі соціології, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням релевантної теорії та методології.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК07. Здатність до аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з її опонентами.

ЗК08. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК09. Усвідомлення проблематики рівних можливостей у суспільстві, зокрема її гендерних, расових, вікових аспектів

ЗК10. Усвідомлення культурного розмаїття суспільств і викликів взаємодії в міжкультурному контексті

ЗК12. Здатність до пошуку, обробки й аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

СК09 Здатність застосовувати соціологічний дослідницький інструментарій

СК10 Здатність знайти соціальні дані у відкритому доступі, здійснити їхнє змістовне структурування й узагальнення

СК11 Здатність проаналізувати, представити та проінтерпретувати числові й нечислові соціальні дані

СК12 Усвідомлення відмінностей поміж ключовими соціологічними парадигмами

Програмні результати навчання:

ПР01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.

ПР02. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.

ПР03. Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проєкти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.

ПР04. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.

ПР05. Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах.

ПР09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Тема 1. Українське суспільство як об'єкт соціологічного аналізу

Етапи розвитку української соціології. Продовження процесу інституціоналізації, розширення та зміцнення соціологічного співтовариства, подолання дефіциту комунікації, визначення напрямків розвитку соціологічної освіти (академічного та соціально-прикладного).

Курс на рефлексивність та гуманістичний характер сучасної соціологічної науки. Інтенсифікація інституціоналізації української соціології як національної школи, що володіє власними традиціями та власною ідентичністю.

Три етапи становлення української соціології: 1 - з 50-х рр. XX ст. - завойовування статусу рівноправної науки наряду з іншим науками про суспільство. Вплив на соціологію окремих радянських республік столично-центрованого характеру організації інфраструктури науки; 2 - з розпаду СРСР - етап розвитку ідентичності української соціології в національному контексті. Професійні розгубленість, розрив наукових комунікацій, фрагментація наукового простору. Вплив зовнішніх трансформаційних процесів на зміну тематичного репертуару соціології, посилення політичної експресивності науки; 3 - 1997-1998 рр. XX ст. - період нового структурування та активної інституціоналізації науки, коли з'являються чіткі ознаки її самоідентифікації (активізація діяльності САУ, зростання кооперації між соціологічним центрами тощо).

Продовження процесу соціального визрівання та роль соціологів в розвитку власної науки (зокрема, в подоланні стримуючих творчості та когнітивний процес певних раніше створених форм та значень; пошук нових наукових форм, що розширюють свободу від рутинних інституціональних структур знання).

Нерівномірності впливу когнітивних та соціальних процесів у західній соціології на сучасний стан української соціології.

Дискусії щодо проблемного поля сучасної соціології. Нова хвиля дискусій щодо предмету соціології та ролі соціолога у суспільстві: основні точки зору та приводи для полеміки.

Тема 2. Україна у світовому соціологічному просторі

Аналіз українських реалій у світовій соціології. Україна як суб'єкт соціологічного міжнародного дослідницького співтовариства. Міжнародні соціологічні проекти ESS, ISSP, WVS. Новітні дослідницькі методики, що застосовуються у міжнародних соціологічних проектах.

Процес вестернізації сучасної української соціології: переваги та недоліки. Необхідність уникнення національних та регіональних упереджень в умовах переходу до суспільства "без кордонів"; конвергенції відмінних суспільств; визнання важливості спільної інформаційної бази європейської соціальної науки.

Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами європейського соціального дослідження: сфера політики та міждержавних відносин; економіка та рівень життя сім'ї; робота та зайнятість; освіта, наука та ЗМІ; здоров'я та медична допомога;

повсякденне життя та спілкування; право, мораль та релігія; соціальна дискримінація, міграція та місце проживання.

Результати українсько-польського соціологічного дослідження «Студентство пограниччя: ідентичності, цінності, життєві плани» (2014-2015 рр.) як приклад порівняльного міжнародного дослідження актуальних проблем студентської молоді.

Тема 3. Українське суспільство у теоріях трансформації

Специфіка застосування теорій трансформацій до українського контексту. Чотирьохвимірна трансформація українського суспільства, що характеризується переходом від тоталітарного й авторитарного політичного режиму до демократичного, від планово-розподільчої економіки до ринкової, від колоніального статусу до незалежної держави, від домодерного етнічного субстрату до сучасної громадянської нації.

Інтерпретації України в рамках теорії трансформації як транзитного суспільства; перехідного суспільства; сателітного суспільства.

Основні етапи і тенденції трансформації українського суспільства (у роботах Головахи Є., Паніної Н., Сокурянської Л., Куценко О., Бабенко С. та ін.).

Застосування ціннісно-суб'єктного підходу до аналізу посткомуністичних трансформацій. Ціннісні засади інтеграційних та дезінтеграційних процесів в українському суспільстві.

Поняття соціокультурного потенціалу трансформації як складної якісної характеристики життєздатності суспільства.

Є. Головаха про актуальність застосування трансформаційного підходу до українських реалій. Українське суспільство як суспільство стихійної пострадянської трансформації і відкладеного декларованого транзиту.

Тема 4. Українське суспільство як суспільство ризику: соціологічні інтерпретації

Концепція "суспільства ризику" як специфічного способу організації соціальних зв'язків в умовах невизначеності.

Ризики об'єктивні та суб'єктивні. Типології соціальних та соціально-психологічних реакцій на ризик.

Ризик-рефлексія та ризикогенні практики українців як ознака префігуративної культури українського суспільства.

Криза як загроза соціальній безпеці, її основні прояви та громадянські практики населення щодо її пристосування/подолання. Проблеми національної безпеки суспільства в особистісному вимірі українців. Місце релігії в стратегіях пристосування до кризових умов.

Ризик-солідарність як феномен адаптації до ризикогенного суспільства. Ризик-солідарності в українському суспільстві.

Пандемія COVID-19 та наслідки для України крізь призму теорій ризиків.

Травма як соціальна категорія та властивість суспільства у стані війни. Війна в Україні як предмет дослідження українських теоретиків суспільства ризику.

Тема 5. Україна у теоріях інформаційного суспільства

Вітчизняний досвід застосування теорій інформаційного суспільства до аналізу українських реалій.

Новітні технології як інструмент авторитарного контролю держави.

Проблема «digital divide» або цифрової нерівності в українському суспільстві: тенденції поляризації та/чи вирівнювання.

Інформаційно-культурні стилі українців щодо використання медіа. Медіа-споживання українців та європейців: спільне та відмінне (за результатами Європейського соціального дослідження).

Феномен лібералізації відмінностей в процесів медіа-споживання.

Проблема зміщення політичної комунікації на фоні тотальної недовіри населення політичним медіа.

Комунікативні проблеми в контексті інформаційного суспільства. Українське суспільство як вірусне суспільство. Інформаційні та соціальні віруси та механізми їхнього впливу на суспільство.

РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНИЙ ТА СОЦІОЕКОНОМІЧНИЙ РАКУРСИ АНАЛІЗУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Тема 6. Українське суспільство крізь призму теорій стратифікації

Способи оцінки стратифікованості суспільства: аналіз українських реалій (С. Макеєв, О. Куценко, С. Бабенко, Н. Коваліско та ін.). Соціальна ідентифікація та соціальне самопочуття українців як показники класових нерівностей у суспільстві.

Уявлення громадян України про соціальну нерівність: класова саморефлексія.

Стратифікаційні порядки (за визначенням С.Макеєва) як впорядкована сукупність певним чином легітимізованих та інституціоналізованих соціальних нерівностей, як тих, що стабільно відтворюються, так і тих, що виникають спонтанно, будучи генерованими новими соціальними практиками різних суб'єктів.

Методики аналізу класової структури суспільства: класова схема Ериксона-Голдторпа-Портокаро (EGP-схема) на основі індикаторів професії, статусу самозайнятих чи найманців, наявності та кількості підлеглих; класова схема Еріка Оліна Райта на основі індикаторів рівня освіти, доходу, престижу професії; класова схема на основі операціоналізованої теорії капіталів П. Бурдьє; трьохкомпонентна методика виміру стратифікаційних порядків (Н. Коваліско), а також прості методики вимірювання стратифікованості суспільства.

Суб'єктивація соціальної стратифікації, зміщення акцентів зі сфери матеріального виробництва в сферу споживання, коли індивідуальне самоствердження відбувається передусім не через трудову діяльність, а через споживання товарів. Стратифікація практик дозвілля українців.

Регіональні та територіально-поселенські чинники соціальної диференціації населення.

Новий середній клас: проблеми визначення критеріїв та складності емпіричного виміру. Соціальні перспективи середнього класу в Україні.

Багаті люди в Україні: стан легітимності та можливості легітимації. Бідні та бідність в контексті досліджень стратифікаційних процесів в Україні.

Тема 7. Якість життя як показник оцінки стану українського суспільства

Рівень життя як інтегративний показник оцінки задоволення потреб населення. Категорія якості життя у зарубіжній та вітчизняній науці: спільне та відмінне. Вертикальна та горизонтальна площини аналізу якості життя. Індекси якості життя у міжнародних порівняльних дослідженнях: критичний аналіз, можливості застосування у вітчизняному контексті.

Складові якості життя населення України. Матеріальне становище; якість трудового життя; стан здоров'я; харчування та екологічне середовище в самооцінках населення України.

Регіональна специфіка якості життя як показник стратифікованості українського суспільства. Інші виміри стратифікованості українського суспільства за показниками якості життя.

Тема 8. Українське суспільство як поліетнічне суспільство: аналіз міжетнічних відносин та перспектив інтеграційних процесів в Україні

Національна консолідація та етнічна диференціація як різноспрямовані процеси, що притаманні початковим етапам розбудови національної державності. Специфіка соціологічного підходу до вивчення поліетнічності суспільства. Аналіз стану процесу консолідації народу України в єдину політико-територіальну, національну спільність як актуальне завдання етносоціології.

Громадянська ідентичність представників різних етнічних груп як показник їхньої інтегрованості в нову національну, політико-територіальну спільність. Співвідношення рівня сформованості громадянської та етнічної ідентичності як показник розвитку та спрямованості інтегративних процесів. Уявлення різних етнічних груп про бажаний статус України та їхня інтерпретація з позицій аналізу стану процесів національної консолідації.

Необхідність системного аналізу факторів, що впливають на успішність консолідації української нації.

Аналіз етнонаціональної структури та етнокультурних особливостей населення України як детермінант процесів інтеграції та диференціації: етнічний склад населення України та його територіальне розміщення, етнолінгвістична структура населення України, етнокультурні особливості регіонів України.

Етнополітика в Україні: її спрямованість та актуальні завдання. Зустрічні процеси етнізації та транскультурації як предмет етнополітичного регулювання.

Етнічні меншини України: специфіка груп та особливості процесу їхньої інтеграції в українську політичну націю.

Євромайдан та війна в Україні як фактори етнонаціональних змін: аналіз соціологічних студій.

Тема 9. Комплексне соціологічне вимірювання політичних орієнтацій українського населення: аналіз основних показників

Стан громадянськості українського суспільства. Громадянська активність населення України: особливості соціологічної діагностики. Динаміка громадянсько-політичних практик та протестних настроїв українців за умов перманентної кризи. Феномен громадянської депривації.

Соціальний контроль в громадянському суспільстві: можливості зворотного зв'язку. Участь громадян у процесах прийняття суспільно значущих рішень на місцевому рівні: соціологічний аналіз. Роль соціомедійних практик у формуванні громадянського суспільства. Інформаційні технології як чинник демократизації соціального контролю.

Ознаки перспективності демократії в країні. Вимірювання демократії: теоретичні та емпіричні підходи.

Аналіз перспективи побудови громадянського суспільства в українському контексті: основні критерії та прогнози.

Зміни масової свідомості українців у політико-правовій площині. Динаміка громадсько-політичних практик і протестних настроїв як показник демократичних перетворень. Довіра до державно-політичних інститутів і реформ в Україні.

Можливості застосування теорій політичної культури до українського контексту. Політичні орієнтації як найбільш артикульовані феномени свідомості, що динамічно змінюються та водночас виступають фактором і показником змін, що відбуваються у політичній сфері суспільства.

Динаміка політичних орієнтацій населення і фактори, що зумовлюють їхнє формування, розвиток та реалізацію. Емпіричні показники політичних орієнтацій: політичні цінності, політичні ідентичності, політична компетентність; установки на конкретну дію як схильність до певних форм політичної активності; політична довіра.

Факторна обумовленість політичних орієнтацій. Особливості прояву чинника групового впливу у дослідженні політичних орієнтацій.

Теорія ціннісних зрушень (Р. Інглехарт) та можливості її застосування до аналізу політичних орієнтацій українського населення. Особливості політичних орієнтацій сучасної української молоді: аналіз політичної суб'єктності молоді.

РОЗДІЛ 3. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

Тема 10. Ціннісні зміни в контексті українського суспільства

Соціокультурна трансформація як соціальний феномен: основні етапи та суб'єкти в Україні. Ціннісна детермінація соціокультурної трансформації.

Теоретико-методологічні підходи до інтерпретації та типологізації цінностей.

Постмодернізація цінностей: показники та фактори актуалізації.

Порівняння життєвих цінностей українців та мешканців інших європейських країн (за результатами порівняльних досліджень ESS та WVS; із застосуванням інтегральних ціннісних індексів). Соціальні, економічні та культурні причини, що впливають на ціннісну специфіку українського населення.

Ціннісні орієнтації української молоді: аналіз результатів досліджень співробітників соціологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Проблеми солідаризації українського суспільства в контексті ціннісних змін.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів/тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	семінари	лаб.	інд.	СР
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА						
Тема 1. Українське суспільство як об’єкт соціологічного аналізу: спадщина радянської соціології та перспективи розвитку сучасної української соціології	15	1	2			12
Тема 2. Україна у світовому соціологічному просторі	15	1	2			12
Тема 3. Українське суспільство у теоріях трансформації	15	1	2			12
Тема 4: Українське суспільство як суспільство ризику: соціологічні інтерпретації	15	1	2			12
Тема 5: Україна у теоріях інформаційного суспільства	15	1	2			12
Разом за розділом 1	75	5	10			60
РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНИЙ ТА СОЦІОЕКОНОМІЧНИЙ РАКУРСИ АНАЛІЗУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА						
Тема 6. Українське суспільство крізь призму теорій стратифікації	17	2	3			12
Тема 7. Якість життя як показник оцінки стану українського суспільства	17	2	3			12
Тема 8. Українське суспільство як поліетнічне суспільство: аналіз міжетнічних відносин та перспектив інтеграційних процесів в Україні	16	1	3			12
Тема 9. Комплексне соціологічне вимірювання політичних орієнтацій українського населення: аналіз основних показників	16	1	3			12
Разом за розділом 2	66	6	12			48
РОЗДІЛ 3. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ						
Тема 10. Ціннісні зміни в українському суспільстві	9	1	4			4
Разом за розділом 3	9	1	4			4
Усього годин	150	12	26			112

Назви розділів/тем	Кількість годин					
	Заочна форма					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	семінари	лаб.	інд.	СР
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА						
Тема 1. Українське суспільство як об’єкт соціологічного аналізу: спадщина радянської соціології та перспективи розвитку сучасної української соціології	12					12
Тема 2. Україна у світовому соціолоічному просторі	13		1			12
Тема 3. Українське суспільство у теоріях трансформації	13	1				12
Тема 4: Українське суспільство як суспільство ризику: соціологічні інтерпретації	13	1				12
Тема 5: Україна у теоріях інформаційного суспільства	13		1			12
Разом за розділом 1	64	2	2			60
РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНИЙ ТА СОЦІОЕКОНОМІЧНИЙ РАКУРСИ АНАЛІЗУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА						
Тема 6. Українське суспільство крізь призму теорій стратифікації	13	1				12
Тема 7. Якість життя як показник оцінки стану українського суспільства	13	1				12
Тема 8. Українське суспільство як поліетнічне суспільство: аналіз міжетнічних відносин та перспектив інтеграційних процесів в Україні	13	1				12
Тема 9. Комплексне соціологічне вимірювання політичних орієнтацій українського населення: аналіз основних показників	13		1			12
Разом за розділом 2	52	3	1			48
РОЗДІЛ 3. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ						
Тема 10. Ціннісні зміни в українському суспільстві	34	1	1			32
Разом за розділом 3	34	1	1			32
Усього годин	150	6	4			140

4. Теми семінарських занять (денна форма)

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА		
1	Особливості сучасної української соціології: досягнення, соціальні вимоги, перспективи	2
2	Українське суспільство у міжнародних порівняльних дослідженнях	2
3	Українське суспільство в умовах трансформаційних процесів	2
4	Українське суспільство як ризикогенне суспільство: чинники та ознаки	2
5	Українське суспільство як інформаційне: нові можливості та нові ризики	2
Разом за розділом 1		10
РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНИЙ ТА СОЦІОЕКОНОМІЧНИЙ РАКУРСИ АНАЛІЗУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.		
6	Стратифікаційні процеси в українському суспільстві	3
7	Категорія якості життя та її застосування до аналізу українського суспільства	3
8	Процеси етнізації та міжетнічних стосунків у сучасному українському суспільстві	3
9	Перспективи побудови громадянського суспільства в українському контексті. Демократичність суспільства: аналіз основних ознак та особливостей прояву в українському контексті. Політичні орієнтації українців як фактор та результат соціально-політичних перетворень	3
Разом за розділом 2		12
РОЗДІЛ 3. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ		
10	Українське суспільство в контексті ціннісних трансформацій	4
Разом за розділом 3		4
Усього годин		26

Теми семінарських занять (заочна форма)

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА		
1	Українське суспільство у міжнародних порівняльних дослідженнях	1
2	Українське суспільство як інформаційне: нові можливості та нові ризики	1
Разом за розділом 1		2
РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНИЙ ТА СОЦІОЕКОНОМІЧНИЙ РАКУРСИ АНАЛІЗУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.		
3	Політичні орієнтації українського населення: методики вимірювання	1
Разом за розділом 2		2
РОЗДІЛ 3. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ		
8	Українське суспільство в контексті ціннісних трансформацій	1
Разом за розділом 3		1
Усього годин		4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Тема 1. Особливості сучасної української соціології: досягнення, соціальні вимоги, перспективи	12	12
	Форма роботи: підготовка до семінару та підготовка доповіді «Соціологія у художніх творах» (за питаннями теми: «Соціологія та мистецтво: пошук точок перетинання») Форма контролю: оцінка роботи на семінарі та оцінка доповіді		
2	Тема 2. Українське суспільство у міжнародних порівняльних дослідженнях	12	12
	Форма роботи: підготовка контрольної роботи «Україна у порівняльних соціологічних дослідженнях» за матеріалами Європейського соціального дослідження Форма контролю: оцінка презентації контрольної роботи		
3	Тема 3. Українське суспільство в умовах трансформаційних процесів	12	12
	Форма роботи: підготовка доповіді до семінару Форма контролю: оцінка роботи на семінарі		
4	Тема 4. Українське суспільство як ризикогенне суспільство	12	12
	Форма роботи: підготовка доповіді на тему «Новітні ризики у сучасному суспільстві» Форма контролю: оцінка доповіді на семінарі		
5	Тема 5. Українське суспільство як інформаційне: нові можливості та нові ризики	12	12
	Форма роботи: підготовка (у групах) програми та інструментарію фокусованого групового інтерв'ю з питань медіаспоживання Форма контролю: оцінка презентації програми дослідження		
6	Тема 6. Стратифікаційні процеси в українському суспільстві	12	12
	Форма роботи: пошук новітніх досліджень стратифікаційних процесів в українському суспільстві Форма контролю: презентація результатів досліджень стратифікаційних процесів в контексті українського суспільства		
7	Тема 7. Категорія якості життя та її застосування до аналізу українського суспільства	12	12
	Форма роботи: дослідження різних аспектів якості життя українського населення Форма контролю: презентація дослідницьких пошуків на семінарі		
8	Тема 8. Процеси етнізації та міжетнічних стосунків у сучасному українському суспільстві	12	12
	Форма роботи: аналіз результатів досліджень міжетнічних стосунків у державному та міському контекстах Форма контролю: презентація результатів вторинного аналізу матеріалів етносоціологічних досліджень		

9	Тема 9. Комплексне соціологічне вимірювання політичних орієнтацій українського населення: аналіз основних показників	12	12
	Форма роботи: підготовка до дискусії на вибір «Динаміка громадянськості українського населення за умов військової загрози», «Протестний потенціал українського суспільства: виміри та прогнози»		
10	Тема 10. Українське суспільство в контексті ціннісних трансформацій	4	32
	Форма роботи: аналіз результатів вітчизняних та/ або міжнародних дослідження ціннісної динаміки українського населення Форма контролю: підготовка презентації до семінару		
	Усього годин	140	140

Види навчальної діяльності (змішане навчання)

Лекції					
	Класифікація	Попередня підготовка	Подача нової інформації	Тренування	Зворотній зв'язок
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА					
Тема 1. Українське суспільство як об'єкт соціологічного аналізу	Вступна	Ознайомлення з курсом, знання термінології	● Презентація	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 2. Україна у світовому соціологічному у просторі	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Презентація; ● Презентація результатів порівняльних досліджень; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота в малих групах; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 3. Українське суспільство у теоріях трансформації	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Презентація; ● Тексти наукових статей; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота в малих групах; ● Робота з законодавчими документами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 4. Українське суспільство як суспільство ризику: соціологічні	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Презентація; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота в малих групах; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу

Тема 5. Україна у теоріях інформаційно го суспільства	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Презентація; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота в малих групах; ● Робота з законодавчими документами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
● РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНИЙ ТА СОЦІОЕКОНОМІЧНИЙ РАКУРСИ АНАЛІЗУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА					
Тема 6. . Українське суспільство крізь призму теорій стратифікації	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Презентація; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота в малих групах; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 7 Якість життя як показник оцінки стану українського суспільства	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Презентація; ● Результати досліджень; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота в малих групах; ● Робота з законодавчими документами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 8. Українське суспільство як поліетнічне суспільство: аналіз міжетнічних відносин та перспектив інтеграційних процесів в Україні	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Презентація; ● Результати досліджень; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота в малих групах; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 9. Комплексне соціологічне вимірювання політичних орієнтацій українського населення: аналіз основних показників	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Презентація; ● Результати досліджень; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота в малих групах; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
РОЗДІЛ 3. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ					
Тема 10. Ціннісні зміни в українському суспільстві	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Презентація; ● Результати досліджень; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота в малих групах; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу

Семінари						
	Вид навчальної діяльності	Попередня підготовка	Виконання практичного завдання	Оцінювання	Рефлексія	Зворотній зв'язок
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА						
Тема 1. Особливості сучасної української соціології: досягнення, соціальні вимоги, перспективи	Робота в малих групах в аудиторії Онлайн-діяльність	Підготовка завдань до семінару, Опрацювання лекційного матеріалу	Завдання, що виконуються під час семінарських занять	Усна відповідь	Розроблення нотаток до лекцій	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача
Тема 2. Українське суспільство у міжнародних порівняльних дослідженнях	Робота в малих групах в аудиторії Онлайн-діяльність	Підготовка завдань до семінару, Опрацювання лекційного матеріалу	Завдання, що виконуються під час семінарських занять	Усна відповідь	● Діалог, групове обговорення; ● короткі усні відповіді на питання	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача
Тема 3. Українське суспільство в умовах трансформаційних процесів	Робота в малих групах в аудиторії Онлайн-діяльність	Підготовка завдань до семінару, Опрацювання лекційного матеріалу	Завдання, що виконуються під час семінарських занять	Усна відповідь	● Діалог, групове обговорення; ● короткі усні відповіді на питання	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача
Тема 4. Українське суспільство як ризикогенне суспільство: чинники та ознаки	Робота в малих групах в аудиторії Онлайн-діяльність	Підготовка завдань до семінару, Опрацювання лекційного матеріалу	Завдання, що виконуються під час семінарських занять	Усна відповідь	Розроблення нотаток до лекцій	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача
Тема 5. Українське суспільство як інформаційне: нові можливості та нові ризики	Робота в малих групах в аудиторії Онлайн-діяльність	Підготовка завдань до семінару, Опрацювання лекційного матеріалу	Завдання, що виконуються під час семінарських занять	Усна відповідь	● Діалог, групове обговорення; ● короткі усні відповіді на питання	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача
РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНИЙ ТА СОЦІОЕКОНОМІЧНИЙ РАКУРСИ АНАЛІЗУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА						
Тема 6. Стратифікаційні процеси в українському суспільстві	Робота в малих групах в аудиторії Онлайн-діяльність	Підготовка завдань до семінару, Опрацювання лекційного матеріалу	Завдання, що виконуються під час семінарських занять	Усна відповідь	● Діалог, групове обговорення; ● короткі усні відповіді на питання	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача
Тема 7. Категорія якості життя та її застосування до аналізу українського суспільства	Робота в малих групах в аудиторії Онлайн-діяльність	Підготовка завдань до семінару, Опрацювання лекційного матеріалу	Завдання, що виконуються під час семінарських занять	Усна відповідь	● Діалог, групове обговорення; ● короткі усні відповіді на питання	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача

Тема 8. Процеси етнізації та міжетнічних стосунків у сучасному українському суспільстві	Робота в малих групах в аудиторії Онлайн- діяльність	Підготовка завдань до семінару, Опрацювання лекційного матеріалу	Завдання, що виконуються під час семінарських занять	Усна відповідь	● Діалог, групове обговорення; ● короткі усні відповіді на питання	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача
Тема 9. Політичні орієнтації українців як фактор та результат соціально- політичних перетворень	Робота в малих групах в аудиторії Онлайн- діяльність	Підготовка завдань до семінару, Опрацювання лекційного матеріалу	Завдання, що виконуються під час семінарських занять	Усна відповідь	● Діалог, групове обговорення; ● короткі усні відповіді на питання	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача
РОЗДІЛ 3. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ						
Тема 10. Українське суспільство в контексті ціннісних трансформацій	Робота в малих групах в аудиторії Онлайн- діяльність	Підготовка завдань до семінару, Опрацювання лекційного матеріалу	Завдання, що виконуються під час семінарських занять	Усна відповідь	Розроблення нотаток до лекцій	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

Лекції, пояснення, бесіди, дискусії, діалог, групове обговорення; короткі усні відповіді на питання, групові консультації; коментарі під час заняття від викладача, робота з навчальною та науковою літературою.

8. Методи контролю

Самоконтроль здійснюється студентами під час опрацювання теоретичного матеріалу лекцій.

Поточний контроль - Написання контрольної роботи за темою “Українське суспільство у порівняльних соціологічних дослідженнях”; підготовка контрольної аналітичної роботи за результатами соціологічного аналізу українського суспільства, оцінка роботи на семінарах протягом семестру; написання підсумкової екзаменаційної роботи.

Підсумковий контроль – екзаменаційна письмова робота.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Контрольна робота «Українське суспільство у порівняльних соціологічних дослідженнях»	Контрольна аналітична робота за результатами соціологічного аналізу українського суспільства	Разом	Екзамен	Сума
Робота на семінарах протягом семестру							
10			20	30	60	40	100

До екзамену допускаються усі студенти.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

- Контрольна робота за темою “Українське суспільство у порівняльних соціологічних дослідженнях” має містити міжнаціональний або міжрегіональний порівняльний аналіз одного з актуальних соціальних феноменів з подальшими дослідницькими коментарями автора роботи; Об’єм роботи – до 10 стор., максимальна оцінка – 20 балів. Критерії оцінювання: відповідність завданню, адекватне використання концептів та положень курсу, компетентно здійснений порівняльний аналіз емпіричних даних, логічність, грамотність, структурованість викладу, самостійність та оригінальність, повнота отриманих висновків.

Критерії оцінювання: відповідність завданню, адекватне використання концептів та положень курсу, компетентно здійснений порівняльний аналіз емпіричних даних, логічність, грамотність, структурованість викладу, самостійність та оригінальність, повнота отриманих висновків.

- Контрольна аналітична робота за результатами соціологічного аналізу українського суспільства (наукова робота, заснована на аналізі результатів дослідження у рамках певного розділу навчальної дисципліни). При написанні роботи має розкриватися специфіка соціологічного підходу до аналізу актуальної для українського суспільства соціальної проблеми; аналізуватися напрацювання вітчизняних соціологів з обраної тематики; по можливості, міститися елементи порівняльного аналізу, аналізу динаміки розвитку соціального процесу тощо. Студенту пропонується самостійно обрати тему для написання навчально-дослідного завдання з урахуванням власних науково-дослідних інтересів. Структура роботи повинна містити (окрім титульної сторінки): зміст роботи, вступ (в якому розкривається актуальність обраної теми, проблемна ситуація, об’єкт, предмет, мета та завдання роботи, інтерпретація основних понять), емпіричний аналіз соціологічних досліджень з обраної тематики, висновки, список літератури, оформлений відповідно до бібліографічних вимог. Об’єм аналітичної роботи –15-20 стор.. Текст роботи подається в електронному вигляді та у роздрукованому (Times New Roman 14 пт, 1,5 інт). Максимальна оцінка навчально-дослідного завдання – 30 балів.

Критерії оцінювання: відповідність завданню, адекватне використання концептів та положень курсу, грамотність, логічність, структурованість викладу, самостійність та оригінальність, повнота отриманих висновків та їх відповідність меті та завданням дослідження;

Письмова екзаменаційна робота складається з трьох завдань: відкритого запитання за темою лекційних занять з навчальної дисципліни; запитання для роздумів у формі есе за темою курсу; а також запитання, в рамках якого студентам пропонується розробити фрагменти соціологічного дослідження із зазначеної теми. Максимальна оцінка – 40 балів (1 запитання оцінюється в 10 балів, 2 і 3-є – в 15 балів кожне).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Бабенко С.С. Нерівності у сучасних суспільствах : навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2007. 136 с.
2. Вектори змін українського суспільства / за ред. д.ек.н. В.Ворони, д.с.н. М.Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2014. 466 с.
3. Гібридна війна на Сході України в міждисциплінарному вимірі: витоки, реалії, перспективи реінтеграції : збірник наук. праць / за заг. ред. В. С. Курило, С. В. Савченко, О. Л. Караман. Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. 383 с.
4. Глобальні і локальні кризи: переосмислюючи українське суспільство. Київ : Інститут соціології НАН України, 2021. 170 с.
5. Головаха Є., Горбачик А. Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами “Європейського соціального дослідження” 2005–2007–2009–2011. Київ : Інститут соціології НАН України, 2012. 119 с.
6. Коваліско Н.В. Стратифікаційні порядки суспільства: концептуальні уявлення та досвід вивчення. Київ : Інститут соціології НАН України, 2008. 240 с.
7. Криза в Україні: зони ураження, погляд соціологів. Київ : ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2010. 104 с.
8. Мінливості культури: соціологічні проєкції / Н.Костенко, А.Ручка, Л.Скокова та ін.; за ред. Н. Костенко. Київ : Інститут соціології НАН України, 2015. 440 с.
9. Пандемія COVID-19 в Україні: соціальні наслідки / за наук. ред. В. П. Степаненка. Київ : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2021. 406 с.
10. Резнік О. Громадянські практики в перехідному суспільстві: чинники, суб'єкти, способи реалізації. Київ : ІС НАНУ, 2011. 336 с.
11. Рущенко І.П. Російсько-українська гібридна війна: погляд соціолога. Харків, 2015. 268 с.
12. Смилова морфологія соціуму / за ред. Н.Костенко. Київ : ІС НАН України. 2012.
13. Соціальна регуляція поведінки в умовах суспільної нестабільності / за редакцією доктора соціологічних наук О.Г. Злобіної. Київ : Інститут соціології НАН України, 2013. 320 с.
14. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір / за наук. ред. М.О. Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
15. Субкультурна варіативність українського соціуму / за ред. Н. Костенко, А.Ручки. Київ : ІС НАН України, 2010.

Допоміжна література

1. Ukraine after the Euromaidan: Challenges and Hopes / ed. by V. Stepanenko and Y. Pylynskyi. Bern : Peter Lang, 2015. 271 p.
2. Бурлачук В. Образ суспільства у дзеркалі конкретного соціологічного дослідження // Українське суспільство 1992–2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / За ред. д.е.н. В.Ворони, д.соц.н. М.Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2013. С. 262–267.
3. Вишняк О. Дослідження історичної свідомості та національної пам'яті в українській соціології, підсумки та пріоритети. URL: [www. memory.gov.ua /ua/publication/content/1907html](http://www.memory.gov.ua/ua/publication/content/1907html).
4. Головаха Є. Зміни інтегральних показників соціального самопочуття і морально-психологічного стану населення України в роки незалежності // *Українське суспільство: моніторинг соціальних змін*. Випуск 6(20). Київ, 2018. С. 300.
5. Гончарук О., Сапелкін Ю. Медицина як відображення цінностей суспільства // *Українське суспільство: моніторинг соціальних змін*. Випуск 6(20). Київ, 2018. С. 316.

6. Злобіна О. На шляху до досягнення населенням повного потенціалу здоров'я // Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6(20). Київ, 2018. С. 309.
7. Злобіна О. Ідентичність у координатах нестабільності. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2013. № 2. С. 213-216.
8. Комплексний демографічний прогноз України на 2050 р. (колектив авторів) / за ред. гл. – кор. НАНУ, д.е.н. проф. Е.М. Лобанової. Київ : Український центр соціальних реформ, 2006. 138 с.
9. Кононов І. Ф. Under malum, або в якому світі ми живемо. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2015. № 2. С. 206-212.
10. Костенко Н., Макеев С. Новини часів війни й виборів. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2015. №2. С. 3-24.
11. Міграція і толерантність в Україні : зб.ст. / За ред. Ярослава Пилинського. Київ : Стилос, 2007. 191 с.
12. Міжетнічна інтеграція: постановка проблеми в українському контексті: навч. посібник / Євтух В. Б., Трощинський В. П., Аза Л. Київ : ВПУ „Київський ун-т”, 2003. 58 с.
13. Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації / за ред. Юліана Бесторс. Дільгер. Київ : Вид. дім Києво-Могилян. акад., 2008. 263 с.
14. Нетрадиційні іммігранти у Києві / Блер Рубл, Олена Малиновська (керівник проекту). Київ : Стилос, 2003. 447 с.
15. Поведінкові стратегії населення як чинник модернізації: (Досвід емпіричного дослідження) / НАН України, Ін-т соціології; за ред. О.Г. Злобіної. Київ, 2012. 159 с.
16. Ручка А. Цінності та ціннісна зміна у плинному світі // Етносоціологічний та епістемологічний дискурс у науковому просторі / за ред. В.Євтуха, Р.Радзіка, К.Кіслої. Київ : ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2013. С. 72–85.
17. Саєнко Ю., Петрушина Т. Якість життя – головний критерій стану суспільства. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2013. № 2. С. 117–141.
18. Сокур'янська Л.Г. Динаміка ціннісних орієнтацій студентської та шкільної молоді України: від цінностей радянських до європейських // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. 2016. Випуск 37. С. 213-221.
19. Сучасний стан і перспективи розвитку соціології в Україні та Європі : Матеріали міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В. Паніної / за наук. ред. Є.І.Головахи та О.Г.Стегнія. Київ : Інститут соціології НАНУ, 2008. 192 с.
20. Українська політична нація: генеза, стан, перспективи / за ред. В. С. Крисаченка. Київ : НІСД, 2003. 631 с.
21. Українське суспільство 1992–2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / за ред. д.ек.н. В.Ворони, д.соц.н. М.Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2013. 566 с. (та інші збірки моніторингові).

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- <http://www.i-soc.ua> – сайт Інституту соціології НАН України
- <http://www.idss.org.ua> – сайт Інституту демографії і соціальних досліджень НАН України

**Забезпечення викладання навчальної дисципліни
для дистанційної форми навчання
(Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин
непоборної сили, зокрема воєнного стану в Україні)**

В умовах воєнного стану освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Google Meet проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі подовження воєнного стану з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам надається можливість скласти залік (екзамен) дистанційно на платформі Google Classroom в дистанційному курсі «Соціологічний аналіз українського суспільства».